

Проф. д-р Веселка Желязкова

Веселка Неделчева Желязкова

Родена в гр. София, 1960 г.

Е-поща: vzhel@abv.bg

Област на научна квалификация

Кирилometодиевистика, библеистика, средновековна славяно-византийска текстология и преводаческа практика, издаване на средновековни текстове, славянска историческа лексикология, лексикография, агиография, кирило-методиевска библиография.

Образование, научни степени и звания

2018 – професор, Кирило-Методиевски научен център – БАН

2003 – старши научен сътрудник втора степен, Кирило-Методиевски научен център – БАН

1995 – кандидат на филологическите науки, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1983 – висше образование по руска филология, Софийски университет „Св. Климент Охридски“; втора специалност – английски език

1978 – средно образование, 35 гимназия с преподаване на руски език, София

Езици

Майчин език – български

Чужди езици – руски (отлично), английски (много добре)

Книги

1. Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Под общата ред. на акад. П. Динеков. Т. 2. Речник-индекс. С., 1993. Автори: С. Богданова, В. Вълчанов, Ц.

- Досева, С. Иванов, Ц. Ралева, В. Христова, П. Янева.* София, 1993. 219 с.
2. Станиславов (Лесновски) пролог от 1330 г. Изданието е подготвено от *Р. Павлова* (увод и научно разчитане на текста) и *В. Желязкова* (научно разчитане на текста, календар). София, 1999. 343 с.
 3. *Желязкова, В., Н. Зафирова.* Българска кирило-методиевска библиография. – В: Кирило-методиевска библиография. 1516–1934. Под общата редакция на *Св. Николова. С.*, 2003, с. 419–685.
 4. *Желязкова, В., Н. Зафирова.* Българска кирило-методиевска библиография. – В: Кирило-методиевска библиография. 1934–1944. Под общата редакция на *Св. Николова.* София, 2010, с. 203–389.
 5. Славяно-русский пролог по древнейшим спискам. Синаксарь (житийная часть Пролога краткой редакции) за сентябрь–февраль. Том 1. текст и комментарии. Издание подготовили *Л. В. Прокопенко, В. Желязкова, В. Б. Крысько, О. П. Шевчук, И. М. Ладыженский.* Под редакцией *В. Б. Крысько.* Москва, 2010. 822 с.
 6. Славяно-русский пролог по древнейшим спискам. Синаксарь (житийная часть Пролога краткой редакции) за сентябрь–февраль. Том II. Указатели. Исследования. Издание подготовили *В. Б. Крысько, Л. В. Прокопенко, В. Желязкова, И. М. Ладыженский, А. М. Пентковский.* М., 2011. 856 с.
 7. *Желязкова, В., Д. Найденова.* Кирил и Методий. Образи памет, идентичност. София, 2021. 240 с.

Студии и статии

1. *Христова, В.* Индекс на словоформите от Пространните жития на Кирил и Методий. – Год. на СУ, ФСлФ, Т. 77 (1). София, 1987, с. 261–330
2. *Христова, В., М. Клисурска.* Евгениевски псалтир. Текст. Речник на словоформите. – Год. на СУ, Научен център за славяно-византийски проучвания “Акад. Ив. Дуйчев”. Т. 82 (2). София, 1988, с. 69–122.
3. *Христова, В.* Бичковски псалтир. Текст. Индекс на словоформите. – Год. на СУ, Факултет по славянски филологии, Т. 79 (2). София, 1991, с. 49–73.
4. *Христова, В.* Библиография. В: Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Под общата ред. на акад. П. Динеков. Т. 1. Изследвания и текст. София, 1991, с. 182–190
5. *Христова, В.* Пролог в русской и южнославянской письменности. – В: Tradycje Cyryla i Metodego w językach i literaturach słowiańskich. Język pismienictwa słowiańskiego do XIV wieku, Warszawa, 1995, с. 39–34.
6. *Желязкова, В.* Тропарите в състава на Простия Пролог. – *Palaeobulgarica*, 19, 1995, № 1, с. 78–90.
7. *Бабалиевска, С., Желязкова, В.* За един пергаментен ръкопис от XIV в. (ръкопис № 93 от РГБ в Москва). – Български език, 1996, № 1, с. 73–75.
8. *Желязкова, В.* Обща характеристика лексического состава Софийского пролога конца XII – начала XIII вв. – *Palaeobulgarica*, 22, 1998, № 4, с. 75–88.

9. *Желязкова, В.* Вклад И. И. Срезневского в изучение средневековой болгарской книжности. – В: И. И. Срезневский и современная славистика: Наука и образование. Сборник научных трудов. Рязань, 2002, с. 60–62.
10. *Желязкова, В.* Съществителни имена със суфикс (-ън)ица в Станиславовия пролог. – В: Slavia Orthodoxa. Език и култура. София, 2003, с. 153–164.
11. *Желязкова, В.* Орфографические и фонетические особенности книги Исход по рукописи № 3 из собрания Е. Барсова в Государственном историческом музее в Москве. – In: Judaeo-Bulgarica, Judaeo-Russica et Palaeoslavica (= Jews and Slavs. V. 15). Jerusalem–Sofia, 2005, p. 138–146.
12. *Желязкова, В.* Средневековая болгарская рукописная традиция книги Исход. – In: Messianic Ideas in Jewish and Slavic Cultures (Jews and Slavs. V. 18). Jerusalem–Sofia, 2006, p. 23–31.
13. *Желязкова, В.* Наблюдения върху лексиката на среднобългарските преписи на Книга Изход. – В: Преславска книжовна школа. Т. 9. Шумен, 2006, с. 330–344.
14. *Желязкова, В.* Простой Пролог в составе рукописи № 73 из научного архива Болгарской Академии наук. – В: А. И. Соболевский и русское историческое языкознание. Москва, 2007, с. 20.
15. *Желязкова, В.* Кирило-методиевската проблематика в българския емигрантски периодичен печат в Северна Америка в първата половина на XX век (по материал от вестниците „Народен глас“ и „Македонска трибуна“). – В: Проблеми на Кирило-Методиевото дело и на българската култура IX–XI в. (= Кирило-методиевски студии. Кн. 17). София, 2007, с. 315–324.
16. *Желязкова, В., Н. Ганчева.* Святая земля и рукописное наследие славян (Обзор литературы). – В: The Holy Land and the Manuscript Legacy of Slavs (= Jews and Slavs. V. 20). Jerusalem–Sofia, 2008, p. 9–47.
17. *Николова, Св., В. Желязкова.* Микрофильмы и фотокопия из коллекции Моше Альтбауэра в собрании Кирилло-Методиевского научного центра. В: The Holy Land and the Manuscript Legacy of Slavs (= Jews and Slavs. V. 20). Jerusalem–Sofia, 2008, 352–360.
18. *Желязкова, В.* Един паралел между Книга Изход, Симеоновия сборник и Хрониката на Георги Амартол (дрехите на първосвещеника). – В: Преславска книжовна школа. Т. 10, Шумен, 2008, с. 266–280.
19. *Желязкова, В.* Описанието на скинията в старобългарския превод на Книга Изход. – В: Средновековието в огледалото на един филолог. Сборник в чест на Светлина Николова (= Кирило-Методиевски студии. Кн. 18) София, 2009, с. 152–165.
20. *Желязкова, В.* Сложные слова в древнейших славянских списках Пролога (на материале житийной части за сентябрь-февраль). – В: Палеославика. Слово и текст. Москва, 2012, с. 63–78.
21. *Желязкова, В.* Електронна колекция рукописей и архивных документов Кирилло-Методиевского научного центра – состояние, проблемы и перспективы. – В: Информационные технологии и письменное наследие. E’Manuscript-2012. IV международная конференция. Петрозаводск, Ижевск, 2012, с. 102–104.

22. Желязкова, В. Проложните жития в ръкопис № 23 от сбирката на Научния архив на Българската академия на науките. – Език и литература, 2013, № 1–2, с. 48–59.
23. Желязкова, В. Към историята на един словообразователен модел. – В: Актуални проблеми на балканистиката и славистиката. Доклади от Втората международна конференция, проведена на 9 и 10 ноември 2012 г. във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Велико Търново, 2014, с. 80–87.
24. Ефимова, В. С., Желязкова, В. К изучению лексики древнейших славянских рукописей Ветхого Завета в сопоставлении с лексикой рукописей Нового Завета и других рукописей «старославянского канона». – Славяноведение, 2014, № 3, с. 3–14.
25. Ефимова, В., В. Желязкова. Несколькословные номинации лиц в древнейших славянских рукописях. – *Palaeobulgarica*, 38, 2014, № 3, с. 33–48.
26. Желязкова, В. Четивата от Книга Изход в състава на Минея. – В: Писменото наследство и информационните технологии. *El'Manuscript–2014*. Материали от V международна научна конференция. Варна, 15–20 септември, 2014 г. София–Ижевск, 2014, с. 337–339.
27. Желязкова, В. Библиография на изследванията върху Симеоновия сборник. – В: Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Под общата редакция на акад. П. Динеков. Т. 3. Гръцки извори. София, 2015, с. 1223–1242.
28. *Zhelyazkova, V. The Headings in South Slavonic Copies of the Book of Exodus. – The Bible in Slavic Tradition. Brill. Leiden – Boston, 2016, p. 107–122.*
29. Желязкова, В. Наименования лиц в древнеболгарском переводе книги Исход. – В: QUADRIVIUM. Юбилеен сборник в чест на 60-годишната на проф. д-р Веселин Панайотов. Шумен, 2016, с. 319–330.
30. Желязкова, В. За една инициатива на Климентовия отбор. – Кирило-методиевски студии. Кн. 25, София, 2016, с. 138–150.
31. Желязкова, В. Книга Исход в южнославянских списках XV–XVI вв. – *Studi Slavistici*, 13, 2016, p. 225–240.
32. Желязкова, В. Паримейные чтения в четъих списках Книги Исход. – *Studia Ceranea*, 6, 2016, p. 243–256.
33. Желязкова, В. Субстантивное употребление прилагательных и причастий в древнеболгарском переводе Книги Исход. – В: *El'Manuscript–2016. Rašytinis palikimas ir informacinės technologijos. VI tarptautinė mokslinė konferencija. Pranešimai ir tezės Vilnius, 2016 m. rugpjūčio 22–28 d., Vilnius–Iževskas, 2016, p. 148–152.*
34. Желязкова, В. Към въпроса за съдбата на Кирило-Методиевите преводи в старата славянска книжнина (върху материал от книга Изход). – В: *Changes of the northern part of the Middle Danube region and its Vicinity at the turn of Antiquity and the Middle Ages, April 25–26, 2017. Collection of the conference Abstracts. Nitra, 2017, p. 54–55.*
35. Желязкова, В. *Figura etymologica* в древнейшем славянском переводе книги Исход. – В: *Славянское и балканское языкознание. Палеославистика. Москва, 2017, с. 81–94.*
36. Желязкова, В. Субстантивное употребление прилагательных и причастий в древнеболгарском переводе Книги Исход. – *Slavistica Vilnensis*, 63, 2018, 327–338.
37. Желязкова, В. Четивата от книга Изход в състава на Триода. – *Palaeobulgarica*, 42, 2018, № 2, 3–37.
38. Желязкова, В. Славянские переводные соответствия греческого ἀποσκευή. – В:

Славянское и балканское языкознание. Палеославистика–2. Москва, 2019, с. 139–150.

39. *Желязкова, В.* За Кирил и Методий. „Несериозно“ (по материали от българския периодичен печат до 1944 г.). – *Palaeobulgarica*, 43, 2019, № 3, с. 123–148.
40. *Желязкова, В.* Топонимите в старобългарския превод на Книга Изход. – В: Преславска книжовна школа. Т. 20, Шумен, 2020, с. 174–188.
41. *Желязкова, В.* Передача греческих композитов в древнеболгарском переводе Книги Исход. – В: *Ub specie aeternitatis*. Сборник научных статей к 60-летию Вадима Борисовича Крысько. Москва, 2021, с. 329–348.
42. *Желязкова, В.* Кой е бил Веселеил или за славянските съответствия на гр. τέκτων и неговите деривати. – В: *Шъствоуж нынѣ по слѣдоу оучителю*. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Анна-Мария Тотоманова. София, 2021, с. 465–474.
43. *Желязкова, В.* Вирсавия или колодец клятвы? К вопросу о наименованиях места в древнеболгарском переводе ветхозаветных книг. – В: *Славянское и балканское языкознание*. Вып. 21: Палеославистика: Лексикология и текстология. К 100-летию Р.М. Цейтлин. Отв. ред. Ефимова. Москва, 2021, с. 178–191.
44. *Желязкова, В.* Сложните думи в гръцкия текст на Книга Изход и техните старобългарски съответствия. – *Studi Slavistici*, 19, 2022, № 1, с. 269–283.
45. *Желязкова, В.* И прозва сѧ имѧ мѣстоу томоу... За превеждането на географските имена в старобългарския превод на Стария завет. – В: *Ръци слово твърдо*. Сборник в чест на проф. дфн Татяна Славова. София, 2022, с. 452–464.
46. *Желязкова, В.* Перевести непереваемое. О рецепции имен собственных в древнеболгарском переводе Ветхого Завета. – В: *Славянское и балканское языкознание*. Вып. 22: Палеославистика – 4. Москва, 2022, с. 354–376.
47. *Желязкова, В.* Първата песен на Мойсей (Изх. 15: 1–19) в Псалтира и в небогослужебните преписи на Книга Изход. – В: *А на жената бяха дадени крила*. Сборник в чест на професор Светлана Николова / *And Wings Were Given to the Woman*. In Honour of Professor Svetlina Nikolova (= *Palaeobulgarica*, 46/4. Специално издание), София, 2022, с. 95–107.
48. *Желязкова, В.* Паримейные чтения из книги Исход в Острожской библии. – В: *Острожская библия и развитие библейской традиции у славян*. Москва, 2022, с. 105–126.
49. *Желязкова, В.* Артефакти за Кирил и Методий в Националния военно-исторически музей. – В: *Кирило-Методиевски места на паметта в българската култура*. София, 2023, с. 337–361.

Рецензии, обзори, персоналия

1. *Христова, В.* Кръгла маса “1000 години от покръстването на Киевска Русия”. – *Palaeobulgarica*, 13, 1989, № 2, с. 128–129.
2. *Христова, В.* Библията в средновековната култура на православните славяни. – *Език и литература*, 1993, № 3–4, с. 139–140.
3. *Желязкова, В.* Ценен извор за историята на руския и българския език. – *Palaeobulgarica*, 19, 1995, № 4, с. 119–121.
4. *Желязкова, В.* Нови приноси на шведската славистика. – *Palaeobulgarica*, 25, 2001,

5. Желязкова, В. Кирило-Методиевска библиография. 1516–1934 г. – Списание на БАН, 2003, № 4.
6. Желязкова, В. Международна научна конференция “Проблеми на Кирило-Методиевото дело и на българската култура през IX–XI век”. – Списание на БАН, 2005, № 6, с. 90–95.
7. Желязкова, В. Нов поглед към славянската ръкописна традиция на Словата на Григорий Назианзин. – *Palaeobulgarica*, 30, 2006, № 1, с. 98–102.
8. Желязкова, В. Чарлз Грибъл на 70 години. – *Palaeobulgarica*, 30, 2006, № 3, с. 100–106.
9. Николова, Св., В. Желязкова. Нов чуждестранен член на БАН. – *Palaeobulgarica*, 30, 2006, № 4.
10. Желязкова, В. Международная научная конференция „А. И. Соболевский и русское историческое языкознание“. – *Palaeobulgarica*, 30, 2007, № 2, с. 90–100.
11. Желязкова, В. Издание на забележителен паметник на ранната славянска химнография. – *Palaeobulgarica*, 31, 2008, № 3, с. 116–121.
12. Желязкова, В., С. Баталова, Д. Найденова. Международна научна конференция „Библейските преводи в славянската традиция и кирило-методиевските извори“. – *Palaeobulgarica*, 32, 2009, № 3, с. 104–116.
13. Желязкова, В. Издание и изследване на ценен среднобългарски ръкопис – Кързъновото евангелие. – *Palaeobulgarica*, 36, 2010, № 4, с. 90–96.
14. Желязкова, В., Н. Ганчева. Приложение на информационните технологии в палеославистиката. – *Palaeobulgarica*, 37, 2013, № 1, с. 126–136.
15. Желязкова, В. AD FONTES. К 1150-летию создания славянской письменности. – *Palaeobulgarica*, 37, 2013, № 4.
16. Желязкова, В. Библия в славянской традиции. – Реферативный журнал. Социальные и гуманитарные науки. Серия 6. Языкознание, 2017, № 3, с. 157–170.
17. Желязкова, В. Симеонов сборник (По списку Святослава 1073 г.) – Реферативный журнал. Социальные и гуманитарные науки. Серия 6. Языкознание, 2017, № 3, с. 170–178.
18. Желязкова, В. Принос към изучаването на старозаветните правни норми в славянската ръкописна традиция. – *Palaeobulgarica*, 42, 2018, № 4, с. 116–120.
19. Желязкова, В. Голи са всички народи без книги. – *Palaeobulgarica*, 43, 2019, № 2, с. 95–104.
20. Желязкова, В. Ценен принос към текстовата история на Книги Царства. – *Palaeobulgarica*, 44, 2020, № 3, с. 152–160.
21. Желязкова, В. Раля Михайловна Цейтлин (1920–2001). – *Palaeobulgarica*, 45, 2021, № 2, с. 3-5.
22. Бърлиева, Сл., В. Желязкова. А на жената бяха дадени крила, за да полети. – В: А на жената бяха дадени крила. Сборник в чест на професор Светлина Николова / And Wings Were Given to the Woman. In Honour of Professor Svetlina Nikolova (= *Palaeobulgarica*, 46/4. Специално издание). София, 2022, с. 13–20.
23. Желязкова, В. Старозаветни книги в славянската ръкописна традиция. –

Българистика/Vulgarica, 45, 2022, с. 157–162.

24. Желязкова, В. Обобщаващо изследване върху текстовата история на книги от Стария завет. – *Palaeobulgarica*, 47, 2023, № 1, с. 139–147.
25. За професор Румяна Павлова (1933-2011) – учения и човека. – *Palaeobulgarica*, 47, 2023, № 3, с. 3–7.

Други публикации

1. Желязкова, В. Кирило-Методиевото дело от Възраждането до средата на ХХ век. – *Аз-буки*, 13, № 37 (627), 10–16 септември 2003, с. 14.
2. Желязкова, В. МПО, денят на св. Кирил и Методий и свободата на духа. – *България–Македония*, № 6, 2005, 35–36.
3. Духовни образи. Руски илюстриран синодик от XVI в. Изследване: Иванка Гергова. Превод на църковнославянския текст: Ива Трифонова (на български език), Веселка Желязкова (на руски език). С., 2013.
4. Желязкова, В. Памяти ради. – За буквите. Кирилометодиевски вестник, № 45, май 2015, с. 33.
5. Желязкова, В. Образите на славянските просветители върху пощенски марки на Мозамбик. – За буквите. Кирилометодиевски вестник, № 50, май 2017, с. 12.

Научна редакция и съставителство

1. *Slavia Orthodoxa*. Език и култура. Сборник в чест на проф. Румяна Павлова. Съставителство и предговор: С. Богданова, Ц. Досева, М. Желязкова, Цв. Ралева, Р. Станков. София, 2003. 420 стр.
2. Писменото наследство и информационните технологии. Материали от V международна научна конференция. Варна, 15-20 септември 2014 г. Отг. редактори: В. А. Баранов, В. Желязкова, А. М. Лаврентье. София–Ижевск, 2014. 446 стр.
3. Благовестие и мисия. Мисионерско и просветителско дело на светите братя Кирил и Методий и свети Климент Охридски. София, 2018. 415 стр.
4. Славянски текстове и традиции. Сборник в чест на Катрин Мери Макробърт / Slavonic texts and traditions. In honour of Catherine Mary MacRobert (= Кирило-Методиевски студии. Кн. 31). Редактори: Св. Николова, Р. Клеминсон, В. Желязкова, М. Димитрова. София, 2021. 606 с.
5. А на жената бяха дадени крила. Сборник в чест на професор Светлина Николова / And Wings Were Given to the Woman. In Honour of Professor Svetlina Nikolova (= *Palaeobulgarica*, 46/4. Специално издание). Съставители: Сл. Бърлиева, В. Желязкова, Н. Ганчева. София, 2022
6. Пътят на Кирил и Методий – пространствени и културно-исторически измерения (= Кирило-Методиевски студии. Кн. 33). Отг. редактори: Сл. Бърлиева, В. Желязкова, К. Станев. София, 2023. 455 с.
7. Кирило-Методиевски места на паметта в българската култура. Редактори: Е. Зашев, В. Желязкова, Сл. Бърлиева, Б. Мирчева. София, 2023, 392 с.

Участие в редколлегии и научни комисии

1. Главен редактор на списание *Palaeobulgarica*
2. Член на редколегията на списание „Реферативный журнал. Социальные и гуманитарные науки. Серия 6. Языкознание“. ИНИОН РАН
3. Член на редакционния съвет на списание „Человек: образ и сущность“. РАН, ИНИОН
4. Член на Библейската комисия при международния комитет на славистите

Награди, отличия

Голямата награда на Софийския университет за 2016 г. за научно-изследователска дейност за участието в труда „Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Т. 3. София, 2016 г. (колектив)